Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 32 Volume: 7 Issue: 32

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

4-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞ VE TUTUMLARI

PRESCHOOL TEACHERS' VIEWS AND ATTITUDES ON TELEVISION VIEWING HABITS OF CHILDREN 4-6 AGES

Engin ÇELEBİ•

Öz

Bu çalışma TV izleme alışkanlığının 4-6 yaş arası çocukların günlük yaşamlarına ve davranışlarına etkilerine ilişkin okulöncesi öğretmenlerin görüş ve tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında Adana'da okulöncesi eğitimi veren 23 öğretmen ile anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler TV izleme alışkanlığının okulöncesi çocukların günlük yaşamlarına ve davranışlarına negatif etkilerinin olduğunu düşünmektedirler. Ancak, bu negatif görüş ve tutumların derecesi farklı mesleki deneyim yıllarına sahip öğretmenler arasında farklılık göstermektedir. Mesleki deneyim süresi arttıkça negatif görüş ve tutumların derecesi de artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: TV ve Çocuklar, Çocukların TV İzleme Alışkanlıkları, TV'nin Çocuklara Yönelik Olumsuz Etkileri, TV ve Eğitim, TV ve Öğrenme.

Abstract

This study aims to measure the opinions and attitudes of preschool teacher on 4-6 years old children's TV viewing habits effects of their daily lives and behavior. In this context, a survey was conducted with 23 Preschool teachers in Adana, Turkey. According to the survey, preschool teachers have negative opinions for TV viewing habits on activities of daily living and behavior preschool children. However, these level of negative opinions and attitudes among preschool teachers aren't similar in different professional experiences. As the increase of professional experience the degree of negative opinions and attitudes also increasing.

Keywords: TV and Children, Children's TV Viewing Habits, The Negative Effects of TV for Children, TV and Education, TV and Learning.

1. GİRİŞ

Televizyon çocukları etkilemek için çok büyük bir güçtür. Yapılan çoğu araştırma TV izlemenin çocuklar üzerine hem negatif hem de pozitif etkilerinin olduğunu belirtmektedir. Bazı araştırma sonuçlarına göre TV izlemenin okulöncesi eğitim çağındaki çocukların bilişsel ve davranışsal gelişimleri üzerine negatif etkileri vardır. Ancak bazı araştırmalar da yüksek kalite içerikli programların okulöncesi çocukların bilişsel ve davranışsal gelişimlerini arttırabileceğini göstermiştir. Bu yüzden çocukların ne kadar fazla TV izlediklerinden ziyade ne izledikleri ve

• Çukurova Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Reklamcılık ve Halkla İlişkiler Bölümü.

nasıl izledikleri (aileleriyle, arkadaşlarıyla, tek başlarına, gürültü ortamında, vb.) daha önemlidir.

TV izlemek çocuklar için alışkanlık yaratır ve bu alışkanlık yeni nesillerin TV izleme kültürünü belirler. Çocuklar için TV izleme süresinin oranı cinsiyet, ırk, kültür, ilgi ve merak, aile içi ilişkilerin yapısı gibi özelliklere göre değişiklik gösterilebilir. Ayrıca yaşla ve gelişimle ilgili farklılıklarda çocukların TV programlarına olan ilgilerini farklılaştırabilir. Çünkü TV programlarına konsantre olmanın yaş ve gelişim ile birlikte arttığı söylenebilir. Bu yüzden ilköğretim çağında bulunan çocuklara oranla okulöncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik TV izleme etkileri araştırmaları yapmak çok daha karmaşık stratejiler gerektirmektedir. Dahası, bu tür araştırmalar çocukların gelişim seviyesine göre çok yüksek bir dikkat ve ilgi gerektirmektedir.

TV izleme alışkanlığının çocuklar üzerine etkisinin klasik bir konu olması ve bu alanda çok sayıda uluslararası araştırma yapılmasına rağmen bu konu hakkında okulöncesi eğitim öğretmenlerinin görüşleri üzerine, en azından Türkiye'de, yeterince araştırma yapılmamıştır. Okulöncesi eğitimin amacı çocukların akıl, ruh ve fiziksel gelişimlerine dengeli, düzenli ve kapsamlı olarak katkıda bulunmaktır. Bu yüzden okulöncesi eğitim öğretmenleri çocukların hayatlarında çok önemli bir yere sahiptir ve çocukların TV'ye karşı tutumlarını şekillendirebilirler. Ailelere benzer şekilde okulöncesi eğitim öğretmenleri de TV izlemede dahil tüm konularda çocukları belli bir davranış kalıbı içine sokabilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenleri ve çocuklar hafta içi her gün beraberler ve bu öğretmenlerde çocukların evde izledikleri gibi kendi evlerinde TV izliyorlar. Üstelik okulöncesi eğitim öğretmenleri anaokullarında da çocuklarla beraber TV programları izleyebilmektedir. Bu yüzden TV programlarının kalitesi hakkında çocukların görüşlerini şekillendirmeye yardımcı olabilirler. Ayrıca, TV çocukların evde kullandıkları araç gibi (eğlence, eğitim, aktiviteler arası zaman doldurma) okullarda da kullanılıyor olabilir. Çocuklar okulöncesi eğitim yıllarında öğretmenlerinin oyun, günlük etkileşim ve tartışmalar da verdikleri uyarılara ve mesajlara açıktırlar. Bu yüzden TV içerikleri çocuklar ve öğretmenler arasında tartışılabilecek en iyi konulardan biridir ve öğretmenler böylelikle çocukların TV izlemeye yönelik alışkanlıkları ve tercihlerini etkileyebilirler. Sonuç olarak okulöncesi eğitim öğretmenleri çocuklar ve TV izleme arasındaki ilişkilerde çok önemli bir rol oynayabilirler ve onların görüşleri çocuklar için çok değerli olacaktır.

2. TV İZLEMENİN OKULÖNCESİ EĞİTİM ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİLERİ

Çeşitli çalışmalar TV'de ki agresif davranışları izlemek ile agresif davranışlarda bulunmanın birbirleriyle ilişkili olduğunu göstermiştir ve bu ilişki çocuklar arasında daha güçlüdür. Yapılan bir araştırma sonucuna göre "Çocuklar için uygun olmayan programlar izlemek hiperaktiflik ve saldırganlık oranının yüksek olmasına, sosyal beceri oranının ise düşük olmasına neden olmaktadır" (Conners-Burrow ve diğ., 2011). Çocuklar üzerine yapılan bir diğer araştırmada yine "TV'nin saldırganlık ve dikkat problemlerini arttırdığını göstermiştir" (Martin ve diğ., 2011). Bu yüzden TV programlarındaki şiddet görüntülerinin çocuklar arasında agresif davranışları arttırdığı ve çocuklara nasıl agresif ve saldırgan olunabileceğini öğrettiği kabul edilmektedir. Çünkü çocuklar TV'de ki şiddet görüntülerini canlı ve gerçekmiş gibi algılayabiliyorlar, sürekli şiddet içerikli görüntüler izlemek ise şiddeti sıradanlaştırmakta ve çocuklarda şiddet kullanımına yönelik bir isteklik yaratmaktadır. Çoğu araştırma çocukların daha fazla agresif olmaları için şiddete yönelmeyi tercih ettiğini ortaya çıkarmıştır. "3919 çocuk üzerine yapılan geniş kapsamlı bir araştırma sonucuna göre, TV izleme süresinin fazlalığı okulöncesi çocukların dışa yansıyan problemlerine direnç gösterme risklerini arttırmaktadır" (Verlinden ve diğ., 2012). Ayrıca TV programları aracılığıyla yetişkinlerin hayatlarında yer alan içki ve seks gibi görüntüleri çocuklar kendilerince yorumlayabilmektedirler. Okulöncesi eğitim çağındaki 3-6 yaş arası çocuklar üzerine yapılan diğer bir araştırmaya göre ise "hafta içi TV izleme sürelerinin artması sonucunda çocukların olumlu sosyal davranışlarının azaldığı,

fiziksel ve ilişkisel saldırganlıklarının arttığı; hafta sonu TV izleme sürelerinin artması sonucunda ise olumlu sosyal davranışlarının azaldığı, fiziksel saldırganlıklarının arttığı belirlenmiştir. Annelerin hafta sonu TV izleme sürelerinin artmasının ise çocuklarının fiziksel saldırganlıklarını arttırdığı görülmüştür" (Akçay, Özcebe, 2012:84).

Çocukların kişilikleri çok karmaşıktır ve bu yüzden TV karşısında yalnız bırakılmamalıdır. Çünkü TV çocukları doğrudan etkileyebilir. Her çocuk TV'de ki şiddeti yaşına, kişilik özelliklerine ve sosyokültürel durumuna göre farklı yorumlayabilir. Ancak sürekli şiddet görüntüleri izlemek çocukları şiddetle uzlaşmaya yönlendirebilir. Şiddet çocuk için normal bir reaksiyon haline gelebilir ve gerçek hayattaki şiddete karşı çocuğun duyarlılığını azalabilir.

Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar üzerine yapılan bir araştırma sonucuna göre "diğer çocuklara oranla kendi odalarında TV olanlar ve daha fazla TV izleyen çocukların daha düşük zihinsel gelişim kuramına sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır" (Nathanson ve diğ., 2013). Ayrıca "çocukların TV izleme ve bilgisayar kullanımı alışkanlıkları ile uyuma süreleri karşılaştırıldığında, çocukların TV izleme ve bilgisayar kullanımı arttıkça uyuma süreleri kısalmaktadır" (Garmy, 2012). TV izlemenin bir diğer olumsuz etkisi ise çocuklar için sosyal etkileşimi azaltıyor olmasıdır. En basit örnekle TV'nin kapalı olmasına oranla TV'nin açık olması çocuklar ve aileleri arasındaki konuşmaları ve bakışmaları azaltmaktadır. Olumlu tarafı ise, eğer aileler çocuklarıyla beraber televizyon izlerlerse sarılma gibi fiziksel bir temas içinde bulunabilirler. Ayrıca, "TV izleme esnasında veya sonrasında aileler ve çocuklar arasındaki ortak etkileşimler çocukların öğrenme ve gelişimine de pozitif katkı sağlamaktadır. (Van Vliet ve diğ., 2013)

Türkiye'de 5-6 yaşlarındaki 126 çocuk ve aileleri üzerine yapılan bir araştırma ilginç sonuçlar vermektedir. Bu araştırma sonucuna göre; kardeşleriyle veya arkadaşlarıyla TV izleyen çocukların tek başlarına veya aileleriyle TV izleyen çocuklara göre daha fazla arkadaşları vardır. Yalnız başlarına veya kardeşleriyle/arkadaşlarıyla TV izleyen çocuklara oranla aileleriyle TV izleyen çocukların daha fazla olumlu sosyal davranışları vardır. Agresiflik, dışlanma, korku-kaygı, hiperaktiflik ve dikkat dağınıklığı yalnız başına TV izleyen çocuklarda aileleri, arkadaşları veya kardeşleriyle beraber TV izleyenlere göre daha fazladır. Çizgi film izleyen çocukların arkadaş sayıları ve olumlu sosyal davranışları çocuk programları ve yetişkinler için yapılan programları izleyen çocuklara oranla daha fazladır. Agresiflik, dışlanma, korku-kaygı, hiperaktiflik- dikkat dağınıklığı düzeyleri ise çocuk programları veya çizgi film izleyen çocuklara oranla yetişkinlere yönelik programlar izleyen çocuklarda daha yüksek bulunmuştur. (Gülay, 2011)

TV'nin diğer bir olumsuz tarafı ise TV'nin çocukları bir müşteri olarak görmesidir. Bu ilişki TV reklamcılarının çocukları reklam ürünlerini satın almaya özendirmesinden kaynaklanmaktadır. Küçük yaştaki çocuklar, ürün kendilerine hitap etmese bile, eğlenceli özelliklerinden dolayı reklamlara karşı çok ilgilidirler. Çünkü çocuklar reklam ürünlerini eğlenceli müzikler ve kahramanı olan ürünler olarak görüyorlar. Çocuklar reklamlarda gördükleri ürünleri pozitif olarak değerlendirirler ve ticari değerlere sahip ürünlere yönelik istekleri vardır. Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar ürünleri satın almak için yeterince olgunlaşmamıştırlar bu yüzden ürünün satın alınmasını ailelerinden talep etmektedirler, bu yüzden çocuklar ile aileleri arasında zaman zaman tartışmalar yaşanabilmektedir.

3. TV İZLEMENİN OKULÖNCESİ EĞİTİM ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Literatür taramasına göre bir kitle iletişim aracı olarak TV'nin eğitim ve okul başarısı üzerinde tamamen olumlu ya da tamamen olumsuz bir etkisi yoktur denilebilir. TV'nin pozitif veya negatif etkileri TV'nin ne amaçla kullanıldığına, TV programlarının içeriğine, TV izleme süresine ve çocukların yaşına bağlıdır.

2 yaşından itibaren çocuklar TV programlarında ki nesneleri ve insanları tanıyabilirler ve ses ve görüntülere karşı duyarlı olmaya başlayarak basit aksiyonlar verirler. Sosyal ve akademik içerikli bilgileri alıp işlemeleri ve öğrenmeleri ise 5 yaşından itibaren başlar. Bu yaştan sonra TV programları içerikleri iyi veya kötü bir eğitmen olabilir. (Anderson, Hanson, 2010: 252)

4 yaşında ki çocuklar üzerine yapılan bir araştırmaya göre TV izlemenin çocukların okuldaki öğrenmelerine herhangi bir olumlu katkısı yoktur. Yetişkinlere yönelik TV programlarının ise çocukların gelişimlerine zararı vardır (Barr ve diğ., 2010). Ancak diğer bir araştırma sonucuna göre ise, "çocuklar izledikleri olumlu sosyal programlar aracılığıyla gözlemlenen davranışlarını geliştirebilirler, çünkü çocuklar ekranda gördükleri davranışları taklit ederler. " (Christakis, 2013).

Bilindiği kadarıyla araştırmalarda TV izleme ve okul başarı düzeyi arasındaki ilişki üzerine negatif sonuçlar bulunmuştur. Ancak "TV izleme ve okul başarısı arasındaki detaylı analizler bu ilişkinin doğrudan ölçülemeyeceğini göstermektedir. Örneğin, bu yönde yapılan 23 araştırma sonucuna göre TV izleme süresi ve okul başarısı arasındaki ilişki oranı sadece .05 gibi küçük bir orandır. Buna göre ortalama, günde 1-2 saat arası TV izlemek akademik başarıyı arttırmaktadır. Fakat daha fazla süre TV izlemek başarıyı düşürmektedir. Diğer bir çalışmaya göre de 3 yaşından önce TV izlemek ilerisi için okul başarısını düşürmektedir, ancak 3 yaşından sonra TV izlemek ve okul başarısı arasında pozitif bir ilişki vardır" (Kirkorian ve diğ., 2008:48).

Bu yönde yapılan en kapsamlı çalışmalardan birine göre 5 yaşındayken eğitim programları izlemek İngilizce, matematik ve fen bilimlerinde başarıyı pozitif etkilemektedir. Eğitim programlarını izleme ders dışı aktiviteleri ve boş zaman okumaları gibi faktörlerle de pozitif ilişkilidir. Eğitim programları izlemek akademik ve sosyal faydalar sağlamasına rağmen, diğer TV programlarını izlemek farklı sonuçlar verebilir. Ailelerinin etkilerinin yanı sıra şiddet içerikli programları erken yaşta izlemek ve okul başarısı arasında negatif bir ilişki vardır. Özetle, 3 yaşından itibaren izlenildiği sürece yüksek kaliteli eğitim programlarının çocukların öğrenme, okul başarıları ve bağlılıkları üzerine olumlu etkileri vardır. (Kirkorian ve diğ., 2008:49). Bu bulgular TV'nin ve TV programlarının içeriğinin çocukların okul başarı düzeyi üzerine bazen pozitif bazen de negatif etkileri olduğunu göstermektedir.

TV'nin çocuklar üzerine pozitif etkilerini arttırmak ve negatif etkilerini azaltmak için program seçiminde ailelerin çok önemli bir rolü vardır. Sonuç olarak, çocuklar ev eğlencesi olarak eğitime odaklanırlarsa bu okul başarılarına katkı sağlayacaktır.

4. ÇOCUKLARIN TV İZLEME ALIŞKANLIKLARINDA AİLELERİN ROLÜ

Çocukların boş zaman aktivitesi olarak TV izlemeleri çocukların TV izleme alışkanlıkları ve ailelerin arabuluculuk davranışlarıyla ilişkilidir. Yapılan birçok araştırma sonucuna göre TV'nin eğitimsel değerleriyle ve çocukların TV izleme süreleriyle ilgili ailelerin tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çocukların TV izleme süreleriyle ilgili, TV'nin çocukların eğitimlerine olumsuz katkı yapacağını düşünen aileler ile TV izlemenin çocukların eğitimine olumlu katkı yapacağını düşünen aileler arasında farklılıklar vardır. "252 aile üzerine yapılan bir araştırma sonucuna göre ailelerin TV izleme süresi arttıkça çocuklarında TV izleme süresi artmaktadır" (Jago ve diğ., 2013).

Bazı aileler TV'nin okulöncesi eğitim çağındaki çocuklara olumlu pozitif davranışlar kazandıracağını belirtirken, bazı aileler ise TV izlemenin okulöncesi eğitim çağındaki çocuklara yararı olmayacağını belirtmişlerdir, ancak bu aileler yine de çocuklarının TV izlemelerine boyun eğmektedirler (Hesketh ve diğ., 2012).

Aileler çocukların TV'de ne izlediklerinden, ne anladıklarından ve bunu nasıl yorumladıklarından da etkilenmektedirler. Aileler için çocukların öğrenmeleri ve sosyalleşmeleri birinci neden olsa bile TV bu süreçte geleneksel beklentileri değiştirme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, ailelerin sosyoekonomik durumları çocukların TV'yi kullanma alışkanlıklarında önemli bir role sahiptir. Düşük sosyoekonomik durumda olan ailelerin

çocukları orta veya yüksek sosyoekonomik durumda olan çocuklara göre daha fazla TV izlemektedirler. Üstelik, "6 farklı ülkeden düşük sosyoekonomik gelire sahip olan 122 aile üzerine yapılan bir araştırma sonucuna göre aileler çocuklarının TV izleme süreleri hakkında herhangi bir kaygı duymamaktadır" (De Decker, 2011). "80 sınıfta 436 okulöncesi eğitim çağındaki çocuk üzerine yapılan bir araştırma sonucuna göre ise medya okuryazarlılığı bilgisi, okulöncesi eğitime giden çocuklar ve okulöncesi eğitime gitmeyen dar gelirli ailelerin çocukları arasında farklılıklar göstermektedir" (Penuel ve diğ., 2012).

TV'nin aile içindeki disiplininin derecesini gösteren bir özelliği de vardır. Üstelik TV aile bireylerindeki ilişkilerin kalitesini de göstermektedir. Ayrıca, aile ve TV arasında güçlü bir bağ vardır. TV programlarının bir aile karakteri vardır. Televizyon aile içinde ebeveynlerin rollerinde ve çocukların rollerinde önemli bir yer tutar. Bu yüzden TV dünyası ve gerçek dünya arasındaki farklılığı ayırt etmede aile içi iletişim çok önemli bir etkendir ve aileler çocuklarıyla TV programlarının içeriği hakkında konuştukları zaman bu çocukların TV dünyası ve gerçek dünya arasındaki farklılığı ayırt etmesine daha fazla yardımcı olmaktadır. Aileler çocuklarıyla kendi aralarında diğer pek çok konuda iletişim kursalar bile eğer TV içerikleri hakkında öğretici ve rehber niteliği olan bilgiler vermezlerse çocuklar TV dünyası ve sanal dünya arasındaki farklılıklardaki algılamaları ayırt edemeyebilecektir. Eğitimsel bir bakış açısı ile bu çocukların izleme ve düşünme eleştirisi yapabilmede medya okuryazarlığının ve medya eğitiminde ailelerin rolünün önemini göstermektedir. Burada aile içinde ki ebeveynler ve çocuklar arasındaki açık iletişim kanallarının miktar ve kalitesinin önemini etkili olmaktadır.

TV izleme ailelerin çocuklarla olan ilişkilerini etkilemektedir. Bazı durumlarda iletişimi kolay hale getirmektedir bazı durumlarda ise iletişimi zorlaştırmaktadır. Aileler TV'yi genellikle aileler ve çocuklar arasındaki ilişkileri bozan ve çocuklara negatif duygular aşılayan bir alet olarak algılamalarına rağmen medya, özelliklede TV, aileler ile çocuklar arasındaki ilişkileri düzenleyen veya ailelerin yokluğunu çocuklara hissettirmeyen bir arabulucu olabilir. TV'nin çocuklara arkadaşlık etme özelliği vardır ve ebeveynler dinlenmek veya çalışmak istedikleri zaman veya yoğun durumlarında çocuklara bakmak için TV'yi kullanabilirler.

5. ARAŞTIRMA

Bu araştırmanın amacı TV izlemenin okulöncesi eğitim çağındaki çocukların tutumlarına ve davranışlarına etkilerine yönelik okulöncesi öğretmenlerin görüş ve tutumlarını ölçmektir. Dahası, TV ve çocuklar arasındaki ilişkide TV'nin rolleri hakkındaki düşüncelerini belirlemek ve farklı mesleki deneyim yıllarına sahip öğretmen grupları arasındaki düşünceleri karşılaştırmaktır. Bu yönde yapılacak araştırmanın hipotezleri şu şekildedir:

H1: Okulöncesi eğitim öğretmenleri okulöncesi eğitim çağındaki çocukların TV izleme alışkanlığının çocukların günlük yaşamlarında çok önemli bir konumda olduğunu düşüneceklerdir.

H2: Okulöncesi eğitim öğretmenleri okulöncesi eğitim çağındaki çocukların TV izleme alışkanlıklarının öğrenme ve sosyal etkileşimleri üzerine etkileri hakkında negatif bir görüşe sahip olacaklardır.

H3: Okulöncesi eğitim öğretmenleri TV izlemenin okulöncesi çocukların davranışlarına yönelik negatif etkilerinin (şiddet, agresif davranışlar) olacağını düşüneceklerdir.

H4: Farklı mesleki deneyim yıllarına sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin görüş ve tutumları arasında benzerlikler olacaktır.

5.1 Örnekleme ve Yöntem

Araştırma kapsamında Adana'da okulöncesi eğitim öğretmenleri üzerine bir anket çalışması yapılmıştır. (Özel ihtiyaçları olan çocuk bakım evindeki öğretmenler hariç) Anket dağıtımına 2014 Mart ayında başlanılmıştır ve anket sonuçları 2014 Nisan ayında toplanılmıştır. Ankete katılacak kişilerle görüşme yapılarak araştırma konusu hakkında yeterince bilgi verilmiş ve araştırma sorularına ilişkin yorumlamaları sorulmuştur. Soruların geçerlilikleri ve

güvenilirlikleri daha önce yapılan benzeri çalışmalara bakılarak incelenmiştir. (Theodosiadou ve Markos, 2013)

Katılımcıların demografik ayrıntıları için 3 soru sorulmuştur. TV ve çocuklar konusuyla ilgili okulöncesi öğretmenlerin görüş ve tutumlarını incelemek için ise 21 anket sorusu sorulmuştur. Araştırma sorusu cevapları için 5'li liker ölçeği kullanılmıştır. 1 (kesinlikle katılmıyorum) 5 (kesinlikle katılıyorum). 21 kapalı uçlu araştırma sorusu aşağıdaki konuları kapsamaktadır.

1. Çocukların TV izleme alışkanlıkları
2. TV'nin çocukların hayatlarındaki yeri (öğrenme, sosyal etkileşim)
3. TV izlemenin okul öncesi çocukların davranışlarına etkisi (şiddet, agresif davranışlar)
4. Mesleki deneyime göre tutumlar

5.2 Bulgular

Çocukların TV izleme alışkanlıkları üzerine okulöncesi öğretmenlerin görüşlerini ölçmek için Tablo 1.'de gösterilen 5 kapalı uçlu soru sorulmuştur.

Tablo 1.Çocukların TV izleme alışkanlıkları üzerine okulöncesi öğretmenlerin görüşleri (N=23)

Maddeler	Ortalama	Standart Sapma
1. Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar sabah kahvaltısı, öğlen yemeği ve akşam yemeği sırasında evlerinde TV izliyorlar.	4.43	0.26
2. Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar evlerinde tek başlarına TV izliyorlar.	4.13	0.52
3. Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar kendilerine yönelik TV programlarının yanı sıra yetişkinlere yönelik programlarda izliyorlar.	2.82	1.31
4. Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar sabahları erken saatlerde evlerinde TV izliyorlar.	4.52	0.22
5. Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar akşam saat 10'dan sonra da TV izliyorlar.	3.60	1.08
Ortalama	3.90	0.67

Ortalamalar 5'li Likert ölçeğine dayanmaktadır.

Tablo 1'de ki sonuçlara göre okulöncesi öğretmenler yüksek bir oranda çocukların kahvaltıda, öğlen yemeklerinde ve akşam yemeklerinde TV izlediklerini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler çocukların genellikle evlerinde tek başlarına TV izlediklerini düşünmektedirler. Ancak, okulöncesi eğitim öğretmenleri çocukların kendileri için hazırlanan çocuk programlarının yanı sıra yetişkinler için çekilen programları da izledikleri üzerine kararsıza yakın bir görüş sergilemektedirler. Okulöncesi eğitim öğretmenleri çocukların sabah erken saatlerde TV izledikleri üzerine hemfikirdirler ve hafif bir eğilimle çocukların akşam geç saatte dahi TV izleyebildiklerine katılmaktadırlar. Dolayısıyla, TV'nin çocuklara erişim ve onları etkilemek için çok büyük bir güce sahip olduğuna inanmaktadırlar. Bu sonuç araştırma hipotezi 1'i kanıtlayacak bir bulgudur.

Tablo 2. TV'nin çocukların hayatlarındaki yeri (öğrenme, sosyal etkileşim) üzerine okulöncesi öğretmenlerin görüş ve tutumları (N=23)

Maddeler	Ortalama	Standart Sapma
6. TV okulöncesi eğitim çağındaki çocukların günlük deneyimlerini zenginleştirebilir.	3.21	0.41
7. *TV öğretme/öğrenme kalitesini geliştirememektedir.	3.08	0.57
8. TV izlemek gözlemleme yapmayı ve sonuç çıkarmayı öğrenmeyi kolaylaştırır.	3.13	0.44

9. TV izlemek dil öğrenmeyi kolaylaştırır.	3.73	0.26
10. TV çocuklara dünya hakkında okulun veya ailelerin sunduğundan daha fazla bilgi sunar.	2.78	1.21
11. *TV'nin sunduğu bilgiler yüzeysel ve yetersizdir.	2.69	1.24
12. TV çocukların genel bilgi düzeyini geliştirir.	3.60	0.34
13. TV çocukların sosyal etkileşimini pozitif olarak etkiler	2.47	1.43
14. *TV çocukları hareketsizliğe teşvik eder	4.04	0.18
Ortalama	3.15	0.68

Ortalamalar 5'li likert ölçeğine dayanmaktadır. (*maddeler ters çevrilmiştir.)

Tablo 2' de ki sonuçlara göre okulöncesi eğitim öğretmenlerinin TV izlemenin "çocukların günlük deneyimlerini zenginleştirdiği", "gözlemleme yapmayı ve sonuç çıkarmayı öğrenmeyi kolaylaştırdığı", "TV'nin çocuklara dünya hakkında okulun ve ailelerin sunduğundan daha fazla bilgi sunduğu" maddeleri üzerine tutumları ortalama skorlar vermektedir. TV'nin çocukların sosyal etkileşimini pozitif etkilediği maddesi üzerine ise negatife yakın bir tutum göstermektedirler. Dolayısıyla okul öncesi eğitim öğretmenleri TV'nin çocukların genel öğrenme prosedürlerine ve sosyal etkileşimlerine olan etkilerine yönelik genellikle kararsıza yakın bir tutum sergiliyorlar. Bu sonuç araştırma hipotezi 2'yi kanıtlayacak bir bilgi değildir. Yine de okulöncesi öğretmenlerin görüşlerine göre hafif bir eğilimle TV izlemek çocukların dil öğrenmesini kolaylaştırır ve genel bilgi düzeylerini yükseltir.

Tablo 3. TV izlemenin okulöncesi eğitim çağındaki çocukların davranışlarına etkisi (şiddet, agresif davranışlar) üzerine okulöncesi öğretmenlerin görüş ve tutumları

Maddeler	Ortalama	Standart Sapma
15. TV'de ki şiddet görüntüleri çocukları başkalarına karşı şiddet uygulamaya hoşgörülü yapar.	4.04	0.31
16. TV'de ki şiddet görüntüleri çocukların gelişimlerinde çok önemli bir rol oynar, çünkü şiddeti uygulayan kahramanın kimliği çocukların saldırgan çıkışlarına izin vermektedir.	4.30	0.26
17. TV'de ki şiddet görüntüleri sorunları çözmek için etkili bir yöntem olarak çocukları şiddet uygulamaya teşvik eder.	4.21	0.24
18. *Şiddet görüntüleri ve saldırgan görüntülerin çocuk izleyiciler üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.	2.60	1.61
19. *TV'de ki şiddet görüntüleri sadece agresif davranışlara eğilimli olan çocukları etkilemektedir.	3.91	0.85
20. TV izleme çocukların boş yere oyalanmasına, dikkatlerinin dağılmasına ve aşırı simülasyona neden olur.	3.47	0.82
21. Çocuklar TV'de izledikleri davranış kalıplarını taklit ederler.	4.39	0.18
Ortalama	4.08	0.36

Ortalamalar 5'li likert ölçeğine dayanmaktadır. (*maddeler ters çevrilmiştir.)

Tablo 3'de ki sonuçlar hipotez 3'ü destekleyici bir sonuçtur. Okul öncesi öğretmenler açık ve kesin bir şekilde şiddet sahnelerinin ve şiddet içeren programların okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar üzerine olumsuz etkileri konusunda hemfikirdirler. Öğretmenlerin görüşlerine göre TV'de ki şiddet görüntüleri çocukları başkalarına karşı şiddet uygulamaya hoşgörülü yapar, çocukların saldırgan çıkışlarına izin verir, çocuklara şiddeti etkili bir yöntem olarak gösterir ve çocuklar şiddet uygulayan kahramanları taklit ederler.

Tablo 4. Farklı mesleki deneyim yılına sahip okulöncesi öğretmenlerin tutumları

	Deneyim	Sayı	Ortalama	Stand. Sap.
Çocukların TV izleme alışkanlıkları	0-5	11	3.83	0.59
	6-12	8	4.03	0.42
	>12	4	3.82	0.64
	Toplam	23	3.90	0.55
TV'nin çocukların hayatlarındaki yeri (öğrenme, sosyal etkileşim)	0-5	11	3.51	0.47
	6-12	8	3.01	0.39
	>12	4	2.43	0.22
	Toplam	23	3.15	0.36
TV izlemenin okul öncesi çocukların davranışlarına yönelik etkileri (şiddet, agresif davranışlar)	0-5	11	3.84	0.51
	6-12	8	4.19	0.47
	>12	4	4.51	0.39
	Toplam	23	4.08	0.45

Araştırma sonuçlarına göre farklı mesleki deneyim yıllarına sahip okulöncesi öğretmenlerin TV izleme ve çocuklar hakkında ki görüş ve tutumları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu sonuç ile hipotez 4 doğrulanmamıştır. Aslında çocukların TV izleme alışkanlıkları üzerine öğretmenlerin görüşleri kısmen benzerdir ve öğretmenler TV izleme alışkanlıklarının okulöncesi çocukların günlük yaşamlarına ve davranışlarına negatif etkilerinin olduğunu düşünmektedirler. Ancak, bu negatif görüş ve tutumların derecesi farklı mesleki deneyim yıllarına sahip okulöncesi öğretmenler arasında farklılık göstermektedir. Mesleki deneyim süresi arttıkça negatif görüş ve tutumların derecesi de artmaktadır. TV izlemenin çocukların öğrenme prosedürlerine, sosyal etkileşimlerine ve agresif/saldırgan davranışlarına yönelik olumsuz görüş ve tutumların derecesi mesleki deneyim süresi daha fazla olan öğretmenler arasında daha yüksektir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okulöncesi eğitim öğretmenleri TV izlemenin çocukların davranışsal tutumlarına ve günlük yaşamlarına etkileri konusunda negatif bir tutuma sahipler. Özellikle çocuklar arasındaki saldırgan davranışların ve agresif tutumların TV'de ki agresif görüntülerle ilgili olduğunu da düşünmektedirler.

Agresif davranışlar gösteren çocuklar agresif davranışlar göstermeyen çocuklara göre daha farklı davranış kalıbına sahiptirler, mesela uyumaya geç gitmeyi tercih edebilirler ve bu da onların yetişkinlere yönelik TV programları izlemeyi tercih etmelerine ve daha fazla TV mesajına maruz kalmalarına neden olur. Bunun sonucunda ise agresif davranmaya eğilim gösterebilirler. Çoğu araştırma göstermiştir ki çocuklar TV'de şiddeti haklı gösteren programları, şiddeti haksız gösteren programlara göre, daha fazla izlemeye yatkındırlar. Ancak bu şekilde çocuklar problem çözmede şiddetin etkili bir yöntem olacağına inanmaktadırlar.

TV'de ki şiddetin birçok çeşidi vardır, ancak çocuklar için en sarsıcı olanı haberlerde gösterilenlerdir. Okulöncesi eğitim öğretmenleri çocukların TV'de ki davranış standartlarını taklit ettiklerine yoğun bir şekilde katılmaktadırlar. Çocuklar TV'de ki şiddet görüntülerini defalarca izledikleri için agresif davranışların normal bir reaksiyon ve modern toplumlarda kabul edilen bir davranış yolu olduğuna inanabilirler. Ayrıca çocuk izleyiciler model kahramanların saldırgan tutumlarından dolayı kendilerini güçlü ve rahat hissettiklerini gördükleri zaman aynı memnuniyeti hissetmek için agresif bir tutum sergilemek isteyebileceklerdir. Etkinin derecesi model kahramanın çocuklar üzerindeki etkisinin derecesine bağlıdır.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların TV izlemesinin öğrenme ve sosyal etkileşimlerine etkisi üzerine, ortalama, nötr görüşleri vardır. Ancak daha spesifik olarak, hafif bir eğilim ile, öğretmenler TV izlemenin çocukların genel bilgi düzeyini arttırdığını ve dil öğrenmelerini kolaylaştırdığını düşünmektedir. Benzer şekilde, birçok çalışma okul başarısı ile TV izleme arasında bazen olumlu bazen de olumsuz ilişki olduğunu bulmuştur.

TV izleme saatleri, TV programlarının içeriği, çocukların IQ'su ve sosyoekonomik durumlar gibi bazı faktörler okul başarısını olumlu ya da olumsuz etkileyen nedenlerdir. Dünya ile temasa geçmek için sınıflara TV konulabilir. Ancak TV, öğrenme için çok önemli olan etkileşimini önleyebilir, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını sınırlayabilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerin çocukların TV izleme saatleri ve TV'nin yanlış kullanımı üzerine görüşlerine göre çocuklar günün her saati TV izleyebilmektedirler. Özellikle de sabah, öğlen ve akşam yemeği saatlerinde. Görüşlere göre çocuklar yetişkinler için olan programları da izlemektedirler ve genellikle TV'yi yalnız başlarına izlemektedirler. Öğretmenlerin görüşlerine göre tüm bu faktörler TV'nin çocuklar tarafından nasıl yanlış kullanıldığını göstermektedir. Çoğunlukla, ev'de ki alternatif aktivite eksikliği ve ebeveynler tarafından yapılan uyarılar TV izleme saatlerinin uzamasına neden olmaktadır. Çoğu ebeveynler evdeki işleri halletmek için veya kendilerine zaman ayırabilmek için çocukları TV izlemeleri için teşvik etmektedirler. Diğer bir ifadeyle TV çocukların ihtiyaçlarından ziyade ailelerin ihtiyaçlarına yönelik kullanılmaktadır. Ayrıca ailelerin sosyoekonomik durumları da çocukların TV'yi kullanma alışkanlığında önemli bir rol oynamaktadır. Alt sosyoekonomik gelire sahip olan ailelerin çocukları orta veya üst sınıflara göre TV karşısında daha fazla zaman harcamaktadır.

Aslında öğretmenler çocukların TV'den öğrenebileceği bilgiler olduğunu da beyan etmişlerdir. Fakat çoğunlukla TV'nin okul öncesi çocuklar üzerine kötü etkilerinin olduğunu düşünmektedir. Özellikle TV'de ki şiddet görüntüleri gibi konularda TV'nin çocukların gelişimi üzerine negatif etkilerinin olabileceğinden endişe etmektedirler.

TV'nin çocukların eğitimine ve sosyalleşmesine katkıları da vardır. TV okul çağındaki çocukların bilgi hazinesini geliştirir ve çocukların yeteneklerini geliştirmelerine yardım eder. TV ve eğitim birbirlerine rakip değillerdir ve aralarında çok yakın ve özel bir ilişki vardır. Bu yüzden medya eğitimi ile çocukların medya okuryazarlığı geliştirilmelidir.

Okulöncesi öğretmenleri TV'nin çocukların öğrenme prosedürlerine etkisini hem negatif hem de pozitif olarak tanımlamışlardır. Bazen TV çocukların bilişsel gelişimi lehine çalışırken bazen de çocukların genel ilerlemelerine engel olur.

Bu çalışmadaki en ilginç bulgulardan biri de mesleki deneyim yılları farklılıklarına göre öğretmenlerin çocuklar ve TV izleme eğilimlerinde ki konular üzerinde biraz farklı tutumları paylaşmalarıdır. Bu konular çocukların sorunları için temel konulardır. Aslında TV ve çocukları ilgilendiren konular genellikle benzerlik göstermiştir ve benzer şekilde yorumlanmıştır ancak mesleki deneyim süresi arttıkça negatif görüş ve tutumların derecesi de artmaktadır.

Bu çalışmada, çalışmanın ana noktası ve örneklemin birleştirilmesi gibi bazı sınırlamaların olduğunu belirtmek gerekmektedir: Fakat en önemli sınırlamalardan biri öğretmenlerin geçerli fakat sübjektif görüşlerini sunmuş olmalarıdır.

İleriki araştırmalar için çocuklar ve TV izleme alanında daha fazla çalışma yapılmalı, geniş bir coğrafi ölçekte, öğretmenlerin görüş ve tutumları karşılaştırılmalıdır. Türkiye'de üniversitelerin okulöncesi eğitim bölümlerinin müfredatına konuyla ilgili eklemeler yapılmalıdır. Ayrıca bu tutumların nedenlerini araştırmak ve dahası aileler ile çocukların bu konulardaki kendi tutumlarını da araştırmak çok verimli olacaktır.

.

KAYNAKÇA

AKÇAY, D., ÖZCEBE, H. (2012) "Televizyonun okul öncesi dönemdeki çocukların saldırganlık davranışına etkisi", Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Ankara, 2012; 55: 82-87

ANDERSON, D.R., HANSON, K.G. (2010) "From blooming, buzzing confusion to media literacy: The early development of television viewing", Elsevier, Developmental Review 30, 239–255 www.elsevier.com/locate/dr E.T.: 24.04.2014

BARR, R., LAURICELLA, A., ZACK, E., CALVERT, S.L. (2010) "Infant and Early Childhood Exposure to Adult-Directed and Child-Directed Television Programming Relations with Cognitive Skills at Age Four", Merrill-Palmer Quarterly, Vol. 56, No. 1, pp. 21–48,

CHRISTAKIS, D.A., GARRISON, M.M., HERRENKOHL, T., HAGGERTY, K., RIVARA, F.P., ZHOU, C., LIEKWEG, K. (2013) "Modifying Media Content for Preschool Children: A Randomized Controlled Trial", The American Academy of Pediatrics, Volume 131, Number 3, Print ISSN: 0031-4005.

CONNERS-BURROW, N.A., MCKELVEY, L.M., FUSSELL, J.J. (2011) "Social Outcomes Associated With Media Viewing Habits of Low-Income Preschool Children", Early Education and Development, 22:2, 256-273, Routledge, London, DOI:10.1080/10409289.2011.550844, E.T.: 29.04.2014

DE DECKER, E., DE CRAEMER, M., DE BOURDEAUDHUİJ, I., WIJNDAELE, K., DUVINAGE, K., KOLETZKO, B., GRAMMATIKAKI, E., IOTOVA, V., USHEVA, N., FERNANDEZ-ALVIRA, J.M., ZYCH, K., MANIOS, Y., CARDON, G., (2011) "Influencing factors of screen time in preschool children: an exploration of parents' perceptions through focus groups in six European countries", International Association for the Study of Obesity, 13 (Suppl. 1), 75–84, Ghent, Belgium, doi: 10.1111/j.1467-789X.2011.00961.x E.T: 02.04.2014

GARMY, P., JAKOBSSON, U., NYBERG, P. (2012) "Development and Psychometric Evaluation of a New Instrument for Measuring Sleep Length and Television and Computer Habits of Swedish School-Age Children", The Journal of School Nursing, 2012 28: 138, http://jsn.sagepub.com/content/28/2/138 E.T.: 8.04.2014

GÜLAY, H., (2011) "The Evaluation of The Relationship Between The TV Viewing Habits and Peer Relations Of Preschool Children", International Journal Of Academic Research, Vol. 3. No. 2 March, 2011, Part III

HESKETH, K.D., HINKLEY, T., CAMPBELL, K.J. (2012) "Children's physical activity and screen time: qualitative comparison of views of parents of infants and preschool children", International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 2012, 9:152 http://www.ijbnpa.org/content/9/1/152 E.T.:10.04.2014

JAGO, R., SEBIRE, S.J., EDWARDS, M.J.,THOMPSON, J.L. (2013) "Parental TV viewing, parental self-efficacy, media equipment and TV viewing among preschool children", Eur J Pediatr (2013) 172:1543–1545, DOI 10.1007/s00431-013-2077-5 E.T.:14.04.2014

KIRKORIAN, H.L., WARTELLA, E.A., ANDERSON, D.R. (2008) "Media and Young Children's Learning", "The Future of Children: Children and Electronic Media", Princeton Brookings, Volume 18 Number 1, 39-61

MARTIN, A., RAZZA, R.A., BROOKS-GUNN, J. (2012) "Specifying the links between household chaos and preschool children's development", Early Child Development and Care, 182:10, 1247-1263, http://dx.doi.org/10.1080/03004430.2011.605522 E.T.:11.04.2014

NATHANSON, A.I., SHARP, M.L., ALADE´ F., RASMUSSEN, E.E., CHRISTY, K. (2013) "The Relation Between Television Exposure and Theory of Mind Among Preschoolers", Journal of Communication 63 (2013) 1088–1108 ISSN 0021-9916, doi:10.1111/jcom.12062 E.T.:14. 04.2014

PENUELA, W.R., BATESB, L., GALLAGHERA, L.P., PASNIKB, S., LIORENTEA, C., TOWNSENDB, E., HUPERTB, N., DOMINGUEAZA, X., VANDERBARGHTA, M. (2012) "Supplementing literacy instruction with a media-rich intervention: Results of a randomized controlled trial, Elsevier", Early Childhood Research Quarterly 27 (2012) 115– 127 doi:10.1016/j.ecresq.2011.07.002 E.T.:13.04.2014

THEODOSIADOU, S., MARKOS, A. (2013) "Attitudes of preschool teachers in Northern Greece on children and TV viewing", Australasian Journal of Early Childhood, Volume 38 Number 3 September 2013 37

VAN VLIET, H., HARRISON, C., ANDERSON, T. (2013) "Adult mediation of children's television viewing experiences as a catalyst for learning and development: a case study, using Play School Early", Routledge, Child Development and Care Vol. 183, No. 1, January 2013, 17–36 http://dx.doi.org/10.1080/03004430.2011.653810 E.T.:11.04.2014

VERLINDEN, M., TIEMEIER, H., HUDZIAK J.J., JADDOE, V.W.V., RAAT,H., MD, GUXENS, M., HOFMAN, A. ,VERHULST, F.C., JANSEN ,P.W.,(2012) "Television Viewing and Externalizing Problems in Preschool Children, The Generation R Study", Arch Pediatr Adolesc Med. 2012; 166 (10) :919-925. doi:10.1001/archpediatrics.2012.653 E.T.:09.04.2014